

מאימת פרק ראשון ברכות

יב

עין משפט
נר מצוה

אלה אי אמרת .הך ברכה דקאמרי אהבה רבה היכי ש"מ דלון מעכבות זו אח זו דלמא האי דלא אמרי יוצר אור משום דלא מטא זמניה הוא ופי מטא זמניה אמרי לה ווא"צ דקרו איניה ק"ל לא מטא זמניה כדלמרימין בעלמא (יומא לז:) הקורא אח שמע עם אנשי משמר לא ילא שאלמי משמר מקרימין : ואי מכללא מאי .וכי אמר ליה לכוללל מאי גריעותא איכא .דלמא ילאו בפירוש חמרא הא שפיר מני למשמע מכללא דיוצר אור הא אמרי ומטינין ליה לא למשמע מהכא דילמא לעולם אימא נך אהבה רבה וכו' : **סדר ברכות** . חס הקדים המאוחרות : **בקשו** . לקצוע עשרת הדברות בקריאת שמע : **מפני טרעומה המינין** . שלא יאמרו לעמי הארץ וכו' שאר טורה חס ומתעב שאלו ושמעו מפני כפינו כפינו . עכו"ם : **פחה דשכרלא וסיים דחמרא** . תחלת הברכה אמר ע"מ 'שהכל יכין והגיב למך העולם נוכר שהוא יין ואמר פרי הגפן פשיטא לן דליא דהא אפילו סיים כל הברכה כדעת פתיחתה ואמר שהכל ילא על היין דתנן וכו' : **אלא** קא מצביא לן פתח אדעתא דחמרא כדי לסיים כפי"ג וכשהגיע למך העולם נוכר שהוא שר וסיים שהכל מהו : **באר עיקר ברכה אולינן** . ועיקר ברכה אדעתא דיון נאמרה והיו כמו שסיים ביון ואין ברכת היין מוליאה ידי ברכת שר שיון השכר מן הגפן : **פחה ביוצר אור** . כגומר אדעתא דלימא יוצר אור : **וסיים במעריב ערבים** . בשלמא מן העולם נוכר וסיים אשר בדברו מעריב ערבים : **שאני הנה וכו'** . כגומר דלמא פתיחה אינה כלום והא דקמיני ילא לפי שחור ומוחס זה

אלא אי אמרת אהבה רבה הווא אמרי מאי ברכות אין מעכבות זו את זו דלמא האי דלא אמרי יוצר אור משום דלא מטא זמנין ויוצר אור וכו' מטא זמנין יוצר אור הווא אמרי *ואי מכללא מאי דלא מכללא לעולם אהבה רבה הווא אמרי וכו' מטא זמנין יוצר אור הווא אמרי ליה .ומאי ברכות אין מעכבות זו את זו *סדר ברכות :

וקורין עשרת הדברות שמע . והיה אם שמעו ויאמר אמת ויציב ועבודה וברכת כהנים . א"ר יהודה אמר שמואל אף בגבולין בקשו לקרות בן אלא שכבר בטלום מפני תרעומת המינין תניא נמי הכי ר' נתן אומר בגבולין בקשו לקרות בן אלא שכבר בטלום מפני תרעומת המינין רבה בב"ח סבב למקבעיהו בסורא א"ל רב חסדא כבר בטלום מפני תרעומת המינין אמימר סבב למקבעיהו בנהרדעא א"ל רב אשי כבר בטלום מפני תרעומת המינין : **ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא** . מאי ברכה אחת? א"ר הלבו ימשמר היוצא אומר למשמר הנכנס מי ששכן את שמו בבית הזה הוא ישכון בנינים אהבה ואהבה ושלוש וריעות! מקום שאמרו להאריך : פשיטא **היבא** דקא נקימ בסא דחמרא בידיה וקסבר דשברא הוא ופתח ומברך אדעתא דשברא וסיים בדחמרא יצא דאי נמי אם אמר 'שהכל נהיה בדברו יצא דהא תנן *על כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא אלא היבא דקא נקימ בסא דשברא בידיה וקסבר דחמרא הוא (ב) פתח וברך אדעתא דחמרא וסיים בדשברא מאי בתר עיקר ברכה אולינן או בחר חתימה אולינן? **א"ש** ושחרית פתח ביוצר אור וסיים במעריב ערבים לא יצא פתח במעריב ערבים וסיים ביוצר אור יצא ערבית פתח במעריב ערבים וסיים ביוצר אור לא יצא כללו של דבר הכל הולך אחר החתום

משום דלא מטא זמנין יוצר אור . דכתיב דשחיתות התמיד משיעלה עמוד השחר פי' רש"י מיהו לא הוה שעה לומר יוצר אור כדלמרי' הקורא כ' ויכול לטבול הברייתא כותיקין* : **ברכה אחת למשמר היוצא וכו'** . תימא קתת מאי היא הוואיל וליה זה לא שאלמי מכלכות : **פתח ואמר** ב"א אלהינו מן העולם והיה סבור שהיה יין ובדין שהיה שר ואמר שהדין שהיה שר סיים שהכל : **לא** לחתווי נהמא . ופירש רב אלפס השתא דלא אפשיטא בעינין אולינן לקולא ואפילו פתח בחמרא וסיים בשכרלא ילא . ור"י הו' אומר ל'חומרא דלרין לבדך פעם אחרת .ומיהו היה אומר ר"ח חס היה יודע צבירור שטעה בדברו שאמר צורא שפיר העתפתה (צורא) פרי הגפן דבתוך כדי דבור יכול לחזור בו .וכן ב"ש בחתימה של יום ויום חס טעה בין מקדש ישראל והזמנים ואומר מקדש השבת וחור כבוד כדי דבור ילא אחרי שהו יודע שהוא י"ט . והקשה הר"ר יעקב מקיעון מאי קא מצביא ליהוהא ודאי מלוא חיון לריכות כוונה . והיה אומר הר"ר דהיינו בשומע תפלה אחורי בית הכנסת ולא נתכוין ללאת . אבל היכא דנתכוין לבדך על היין ונמלא שר לא מהני : **רהגיד** צבקר חסדך שהקדוש ב"ה עשה לנו צמרים . והאמונתא פי' מלדבר על העתיד שאנו מלפני שימור הכטוחו והמונתו ויגאלנו מיד המלכים ובסוף ברכה חוזר לגאולה דפרעה כדי לסמוך לגאל ישראל . פי' ע"ד המדר (רבה איכה ג) 'לדשים לבקרים רבה אמונתא' שאלם מאמין ומפקיד רוחו בידו וממורה בלא יגיעה : **אמת** וליציב וכו' . לא קאי על השכינה אלא קאי אהדבר הזה וכו' . וכן איתא בזה"ס . והיתא צירושלמי האי מרגינתא לליית ביה טימא פירוש שאין לה שאלות כל מה שמשבת מתגני לה כדלמא לקמן (ד' לג ז) צדד דפתח ואמר 'האל הגדול הגבור והגורא' והיה מלכיד הרבה וח"ל כ' חגיגה סיימת לצדדי דמרך כי כל פה לא יוכל לספר שבחו :

וקורין עשרת הדברות שמע . והיה אם שמעו ויאמר אמת ויציב ועבודה וברכת כהנים . א"ר יהודה אמר שמואל אף בגבולין בקשו לקרות בן אלא שכבר בטלום מפני תרעומת המינין תניא נמי הכי ר' נתן אומר בגבולין בקשו לקרות בן אלא שכבר בטלום מפני תרעומת המינין רבה בב"ח סבב למקבעיהו בסורא א"ל רב חסדא כבר בטלום מפני תרעומת המינין אמימר סבב למקבעיהו בנהרדעא א"ל רב אשי כבר בטלום מפני תרעומת המינין : **ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא** . מאי ברכה אחת? א"ר הלבו ימשמר היוצא אומר למשמר הנכנס מי ששכן את שמו בבית הזה הוא ישכון בנינים אהבה ואהבה ושלוש וריעות! מקום שאמרו להאריך : פשיטא **היבא** דקא נקימ בסא דחמרא בידיה וקסבר דשברא הוא ופתח ומברך אדעתא דשברא וסיים בדחמרא יצא דאי נמי אם אמר 'שהכל נהיה בדברו יצא דהא תנן *על כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא אלא היבא דקא נקימ בסא דשברא בידיה וקסבר דחמרא הוא (ב) פתח וברך אדעתא דחמרא וסיים בדשברא מאי בתר עיקר ברכה אולינן או בחר חתימה אולינן? **א"ש** ושחרית פתח ביוצר אור וסיים במעריב ערבים לא יצא פתח במעריב ערבים וסיים ביוצר אור יצא ערבית פתח במעריב ערבים וסיים ביוצר אור לא יצא כללו של דבר הכל הולך אחר החתום

התם דקאמרי ברוך יוצר המאורות הנייא לרב *דאמר כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה שפיר אלא לר' יוחנן דאמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה מאי איכא למימר אלא כיון דאמר רבה בר עובדא *כדי להזכיר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום כי קאמר ברכה ומלכות מעיקרא אתרויהו קאמר **א"ש** מסיפא וכללו של דבר הכל הולך אחר החתום כללו של דבר לאתווי מאי לאו לאתווי הא דאמרן? לא לאתווי נהמא ותמרי ד"ד אילימא דאכל נהמא וקסבר דתמרי אבל ופתח אדעתא דתמרי וסיים בדנהמא היינו בעינינו לא צריכא כגון דאכל תמרי וקסבר נהמא אבל ופתח בדנהמא וסיים בדתמרי [יצא] דאפילו סיים בדנהמא נמי יצא , נהמא , דתמרי נמי מיון זייני : **אמר רבה בר *חיננא סבא משמיה רבי** "כל שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת בלילות" : **ואמר רבה בר חיננא [סבא] משמיה רב** 'המתפלל כשהוא כורע קומי כורע בברוך וכשהוא זוקף וזוקף בשם אמר שמואל מאי מעמא דרבידכתיב 'ה' על העץ ועל פרי העץ - שאינו מועיל ללחם **ברמי** 'העץ ועל פרי העץ ברכת המזון על העץ ועל פרי העץ על התמרים

עין משפט
נר מצוה

נושא
עשרת הדברות
כחלק התפילה

מבנה
כבר בטלום מפני
תרעומת המינין .
התלמוד ארץ ישראל
של זה הדבר פירשה
ברין היה שיהו קרין
עשרת הדברות בכל יום
מפני מה אין קרין
אחרון מפני מעט המינין
שלא יהו אמרים אלו
לברם וינתנו למשה
בסיני : במקום שאמרו
להאריך אינו רשאי לקצר
לקצר אינו רשאי להאריך
לחתום אינו רשאי שלא
לחתום פירושו בהתפלה
(פרק ה') אלא בברכת
שקצרון הסבך על
הפירות ועל הצדק כו'
ואלו בברכת שפאריכין
בין ברכות של תענית
וברכות של ראש השנה
ועל יום הכיפורים כו'
ובגני דבני מערבא
(פרק ה') נדסי ר' יוחנן
מטבע קצר פותח בברוך
ואינו חותם בברוך
מטבע ארוך פותח
בברוך וחותם בברוך :
הניחא לפאן דאמר כל
ברכה שאין בה הזכרת
השם אינה ברכה . עיקר
ההוקה של רב ר' יוחנן
בפרק כיצד פברכין
(דף ט) ובגני דבני
מערבא בפרק הירואה
מקום (הלכה ה') גרסי
ר' יעריה בר' יודנה
בשם רב כל ברכה
שאין עמה מלכות אינה
ברכה אפר ר' נתנאל
ואנא אמינא פעמא
(תלמי קמה) ארומכך
לאיתי חתך :

נושא
מיה ברכה
האחת
שמוסיפין
למשמר היוצא

נושא/מבנה
ב' מצבים - נקט
סא :
1. דחמרא
2. דשכרא
פתיחת ברכה
בכוונה לא
בכוונה וסיוס נכון

נושא (המשך)
מבנה /
נסיונות לפשוט
אי בתר עיקר
ברכה אזלין -
אי בתר חתימה
אזלין

מבנה
סדרה של
ממרות של
רבה בר חיננא
סבא משמיה
דרב

נושא
כריעות בתפילה

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

התם דקאמרי ברוך יוצר המאורות הנייא לרב *דאמר כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה שפיר אלא לר' יוחנן דאמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה מאי איכא למימר אלא כיון דאמר רבה בר עובדא *כדי להזכיר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום כי קאמר ברכה ומלכות מעיקרא אתרויהו קאמר **א"ש** מסיפא וכללו של דבר הכל הולך אחר החתום כללו של דבר לאתווי מאי לאו לאתווי הא דאמרן? לא לאתווי נהמא ותמרי ד"ד אילימא דאכל נהמא וקסבר דתמרי אבל ופתח אדעתא דתמרי וסיים בדנהמא היינו בעינינו לא צריכא כגון דאכל תמרי וקסבר נהמא אבל ופתח בדנהמא וסיים בדתמרי [יצא] דאפילו סיים בדנהמא נמי יצא , נהמא , דתמרי נמי מיון זייני : **אמר רבה בר *חיננא סבא משמיה רבי** "כל שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת בלילות" : **ואמר רבה בר חיננא [סבא] משמיה רב** 'המתפלל כשהוא כורע קומי כורע בברוך וכשהוא זוקף וזוקף בשם אמר שמואל מאי מעמא דרבידכתיב 'ה' על העץ ועל פרי העץ - שאינו מועיל ללחם **ברמי** 'העץ ועל פרי העץ ברכת המזון על העץ ועל פרי העץ על התמרים

התם דקאמרי ברוך יוצר המאורות הנייא לרב *דאמר כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה שפיר אלא לר' יוחנן דאמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה מאי איכא למימר אלא כיון דאמר רבה בר עובדא *כדי להזכיר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום כי קאמר ברכה ומלכות מעיקרא אתרויהו קאמר **א"ש** מסיפא וכללו של דבר הכל הולך אחר החתום כללו של דבר לאתווי מאי לאו לאתווי הא דאמרן? לא לאתווי נהמא ותמרי ד"ד אילימא דאכל נהמא וקסבר דתמרי אבל ופתח אדעתא דתמרי וסיים בדנהמא היינו בעינינו לא צריכא כגון דאכל תמרי וקסבר נהמא אבל ופתח בדנהמא וסיים בדתמרי [יצא] דאפילו סיים בדנהמא נמי יצא , נהמא , דתמרי נמי מיון זייני : **אמר רבה בר *חיננא סבא משמיה רבי** "כל שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת בלילות" : **ואמר רבה בר חיננא [סבא] משמיה רב** 'המתפלל כשהוא כורע קומי כורע בברוך וכשהוא זוקף וזוקף בשם אמר שמואל מאי מעמא דרבידכתיב 'ה' על העץ ועל פרי העץ - שאינו מועיל ללחם **ברמי** 'העץ ועל פרי העץ ברכת המזון על העץ ועל פרי העץ על התמרים

התם דקאמרי ברוך יוצר המאורות הנייא לרב *דאמר כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה שפיר אלא לר' יוחנן דאמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה מאי איכא למימר אלא כיון דאמר רבה בר עובדא *כדי להזכיר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום כי קאמר ברכה ומלכות מעיקרא אתרויהו קאמר **א"ש** מסיפא וכללו של דבר הכל הולך אחר החתום כללו של דבר לאתווי מאי לאו לאתווי הא דאמרן? לא לאתווי נהמא ותמרי ד"ד אילימא דאכל נהמא וקסבר דתמרי אבל ופתח אדעתא דתמרי וסיים בדנהמא היינו בעינינו לא צריכא כגון דאכל תמרי וקסבר נהמא אבל ופתח בדנהמא וסיים בדתמרי [יצא] דאפילו סיים בדנהמא נמי יצא , נהמא , דתמרי נמי מיון זייני : **אמר רבה בר *חיננא סבא משמיה רבי** "כל שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת בלילות" : **ואמר רבה בר חיננא [סבא] משמיה רב** 'המתפלל כשהוא כורע קומי כורע בברוך וכשהוא זוקף וזוקף בשם אמר שמואל מאי מעמא דרבידכתיב 'ה' על העץ ועל פרי העץ - שאינו מועיל ללחם **ברמי** 'העץ ועל פרי העץ ברכת המזון על העץ ועל פרי העץ על התמרים

עין משפט
נר מצוה

נושא
עשרת הדברות
כחלק התפילה

מבנה
כבר בטלום מפני
תרעומת המינין .
התלמוד ארץ ישראל
של זה הדבר פירשה
ברין היה שיהו קרין
עשרת הדברות בכל יום
מפני מה אין קרין
אחרון מפני מעט המינין
שלא יהו אמרים אלו
לברם וינתנו למשה
בסיני : במקום שאמרו
להאריך אינו רשאי לקצר
לקצר אינו רשאי להאריך
לחתום אינו רשאי שלא
לחתום פירושו בהתפלה
(פרק ה') אלא בברכת
שקצרון הסבך על
הפירות ועל הצדק כו'
ואלו בברכת שפאריכין
בין ברכות של תענית
וברכות של ראש השנה
ועל יום הכיפורים כו'
ובגני דבני מערבא
(פרק ה') נדסי ר' יוחנן
מטבע קצר פותח בברוך
ואינו חותם בברוך
מטבע ארוך פותח
בברוך וחותם בברוך :
הניחא לפאן דאמר כל
ברכה שאין בה הזכרת
השם אינה ברכה . עיקר
ההוקה של רב ר' יוחנן
בפרק כיצד פברכין
(דף ט) ובגני דבני
מערבא בפרק הירואה
מקום (הלכה ה') גרסי
ר' יעריה בר' יודנה
בשם רב כל ברכה
שאין עמה מלכות אינה
ברכה אפר ר' נתנאל
ואנא אמינא פעמא
(תלמי קמה) ארומכך
לאיתי חתך :

נושא
מיה ברכה
האחת
שמוסיפין
למשמר היוצא

נושא/מבנה
ב' מצבים - נקט
סא :
1. דחמרא
2. דשכרא
פתיחת ברכה
בכוונה לא
בכוונה וסיוס נכון

נושא (המשך)
מבנה /
נסיונות לפשוט
אי בתר עיקר
ברכה אזלין -
אי בתר חתימה
אזלין

מבנה
סדרה של
ממרות של
רבה בר חיננא
סבא משמיה
דרב

נושא
כריעות בתפילה

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום

גליין
הש"ס
תוס' ד"ה לא
כ"י לחומרא
כ"י ולא שייך
הכל הולך אחר החתום